

■ **KJE ZAČETI?** V oktobrski številki revije Direktor smo brali prispevek mag. Sama Lubeja: Bo dediščina bogastvo ali prekletstvo. V njem avtor pojasnjuje, kako dediče pripraviti na prenos premoženja, da dediščina za njih ne bo pomenila (pre)veliko breme. Avtor ugotavlja, da se je treba odkrito pogovarjati. Enostaven nasvet, pa vendarle je **pogovor o nasledstvu mnogokrat težaven** in v prenekaterih družinah sta nasledstvo in delitev premoženja za časa življenja ali za primer smrti tabu.

■ **MINLJIVOST** Ti pogovori so že zaradi svoje narave neprijetni, saj je nasledstvo posledica minljivosti. O minljivosti pa, čeprav je neizbežna za vse, ni prijetno razmišljati, še manj pa se o njej pogovarjati z osebami, s katerimi smo čustveno močno povezani.

Ker gre že v osnovi za pogovore in razmišljanja, pri katerih so prisotna negativna čustva pri vseh udeležениh, se pogosto zgodi, da o nasledstvu in še toliko bolj o dedovanju ne želimo niti razmišljati in se še manj o tem pogovarjati. To velja še toliko bolj, ko je prisoten strah, da bo zaradi nasledstva v družini prišlo do konfliktnih situacij.

V članku bom v prvem delu opisala izkušnje iz prakse, ko je dediščina predvsem za odnose med dediči postala prekletstvo, saj se je modro učiti iz tujih izkušenj. V nadaljevanju bom predstavila, kako se lahko s pravilnim pristopom in predvsem ustrezno komunikacijo izognemo marsikateremu sporu in sodnemu postopku, ki je drag in izčrpavajoč za vse, predvsem pa uničujoč za odnose v družini.

■ **DOLGOTRAJNI ZAPUŠČINSKI POSTOPKI** Kako zelo zapleteni in dolgotrajni so lahko zapuščinski postopki, izhaja iz naslednjega resničnega primera iz prakse: da bi premoženje razdelil med svoje tri otroke in ženo, je zapustnik dobronamerno napravil oporoko.

KAKO SE IZOGNITI SPOROM, POVEZANIM Z NASLEDSTVOM

IRIS PENSA, ODVETNICA V JADEK & PENSA

”

V pogovorih o nasledstvu je treba pogosto biti bolj kot na vsebino delitve pazljiv na način komunikacije.

IRIS PENSA

Določil je celo, da vsakemu od otrok pripada bicek ali njegova protivrednost, da kdo od njih ne bi bil prikrajšan. Zdi se, da je zapustnik ravnal skrbno in da si bodo njegovi potomci brez težav razdelili dediščino.

Zapustnik je umrl v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Še preden

se je začel zapuščinski postopek, so potomci prvega biceka spekli skupaj. V zapuščinskem postopku pa je med dediči postalo sporno vse; vrednost zapuščine, vrednost daril in vrednost biceka so ocenjevali cenilci in izvedenci, prvi sklep o dedovanju je bil izdan šele 8 let po zapustnikovi smrti, zapuščinski postopek pa je bil pravnomočno

končan kar 20 let kasneje. Takrat na kmetiji ni bilo več bikov, pa tudi če bi bili, jih dediči gotovo ne bi več pekli skupaj.

Ob tem naj še pojasnim, da v opisanem zapuščinskem postopku ni bilo takih spornih vprašanj, zaradi katerih bi zapuščinsko sodišče katerega od dedičev napotilo na pravdo. Če bi se zapuščinski postopek prekinil in bi vmes odločalo še pravdno sodišče, bi bilo še danes neznano, kako se bo zapuščina delila med dediče.

V opisanem primeru so se nekateri od dedičev zaradi oporoke in zaradi daril, danih za časa življenja, počutili prikrajšane. Odločanje o zadevi so prepustili sodišču. Po mojem vedenju so bili na koncu z odločitvijo sodišča vsi nezadovoljni.

■ NEZADOVOLJSTVO ZARADI NERAZUMEVANJA OPOROKE

Tudi, če se dediči ne zapletejo v dolgotrajne sodne postopke, da bi uveljavljali svoj prav, lahko oporoka in dedovanje vseeno negativno vplivata na njihove medsebojne odnose. Po mojih izkušnjah številni sicer spoštujejo poslednjo voljo zapustnika, a se kljub temu počutijo prikrajšane. Takšne občutke imajo navadno, kadar ne razumejo razlogov, zakaj se je zapustnik odločil na tak način deliti zapuščino, ali se ne strinjajo s pojasnili, ki jih je zapustnik zapisal v oporoki.

Prepogosto oporočitelji zapišejo in shranijo svojo oporoko tako, da se dediči z njeno vsebino seznanijo šele po njihovi smrti. Morda ravnajo tako, da bi se izognili konfliktom

za časa svojega življenja. Posledično se lahko zgodi, da dediči oporoke ne bodo razumeli ali delitev ne bo ustrezala njihovim interesom. Svojo jezo na pokojnika bodo usmerili proti drugim dedičem in odnosi med njimi bodo skrhani.

■ **»V ŠPANOVJI ŠE PES CRKNE«** Tudi če zapustniki ne želijo z opo-

roko narediti razdora med dediči in se odločijo, da naj le-ti dedujejo, kot je predvideno po zakonu (zakonito dedovanje), v praksi prihaja do sporov, ki negativno vplivajo na odnose v družini.

Glavna značilnost zakonitega dedovanja je, da se zapuščina deli po dednih deležih. To pomeni, da vsak od dedičev dobi določen sorazmerni delež na vseh stvareh, ki spadajo v zapuščino: vsi dediči postanejo solastniki nepremičnin, pa tudi soimetniki delnic, deležev v podjetjih in ostalega premoženja. Dediči se morajo nato dogovoriti, kako bodo to premoženje skupaj upravljali ali pa kako zapuščino z dednim dogovorom razdeliti. Če po zapustnikovi smrti pride do spora med dediči, se zapuščina navadno ne upravlja optimalno, zato njena vrednost pada.

Dediči lahko sicer zahtevajo sodno delitev, kar pa je spet dolgotrajno. Delitev se izvede tudi po pravu in se pri tem ne upoštevajo interesi posameznikov.

■ DEDOVANJE DELEŽEV V DRUŽBAH

Tudi za deleže v družbah, tako kot za ostalo premoženje zapustnika, velja, da na dediče preide v trenutku smrti zapustnika. Pa vendarle, če obstaja spor, kdo je dedič ali v kakšnem deležu, kateri od dedičev deduje, potem se lahko zgodi, da bo družba za časa razreševanja konfliktov med dediči brez dejavnega družbenika. Če si zamislimo še situacijo, da je bil pokojni tudi direktor družbe, tako stanje popolnoma omrtvi in onemogoči delovanje te družbe.

■ POGOVOR – POT DO RAZUMEVANJA ŽELJA

Iz vsega zgoraj povedanega izhaja, da še kako drži ugotovitev mag. Sama Lubeja, da je najhujša napaka, ki jo naredijo vodje družine, da se o nasledstvu s preostalimi člani družine enostavno ne pogovarjajo.

Po mojem mnenju je treba biti v pogovorih o nasledstvu pogosto

bolj kot na vsebino delitve pazljiv na način komunikacije. Predlagala bi, naj se najprej ugotovi, kakšni so interesi vsakega posameznika, kako si potomci zamišljajo življenje in šele nato skupaj poiščejo ustrezen način delitve.

Če si zamislimo šolski primer gospoda, ki ima eno pomarančo in jo želi razdeliti med dve hčeri. Pomarančo bi razdelil pravično na enaki polovici. Kljub temu bi bili obe hčeri nezadovoljni, saj si je ena želela sredico pomaranče, da bi iz nje naredila sok, druga pa lupino, da bi spekla kolač. S pogovorom in pravičnimi vprašanji bi gospod lahko identificiral interese vsake od njiju in razdelil pomarančo drugače.

Da bi dosegli, da se premoženje še naprej uspešno upravlja in se izognili sporu med nasledniki, moramo pri delitvi slediti interesom naslednikov in pri tem ustrezno nasloviti njihova čustva.

■ VKLJUČITEV NEVTRALNE OSEBE

Ko so razmerja preveč kompleksna, ko so čustva preveč močna ali ko sami ne znamo identificirati interesov, je smiselno, da se v pogovore vključi tretja, nevtralna oseba, ki vodi postopek na strukturiran način in pozitivno vpliva na vprašanje delitve nasledstva in iskanje dogovora, ki bo ustrezen za vse.

V družinah, kjer je ohranitev odnosov bistveno bolj pomembna, kot da se premoženje deli skladno z zakonskimi pravili, je po mojem mnenju primerno, da se v pogovore vključi mediator. Mediacijske lahko nudijo različni mediacijski centri, na primer Mediacijski center Odvetniške zbornice Slovenije, pa tudi t. i. family office, ki imajo še dodatna znanja s področja upravljanja premoženja.

■ IRIS PENZA